

# Kompetencije odgojitelja u uporabi medija u odgojno-obrazovnom radu

---

**Ferboković, Matea**

**Undergraduate thesis / Završni rad**

**2015**

*Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:* **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:606704>

*Rights / Prava:* [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2024-08-03**



*Repository / Repozitorij:*

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



Sveučilište Jurja Dobrile u Puli  
Odjel za odgojne i obrazovne znanosti

**MATEA FERBOKOVIĆ**

**KOMPETENCIJE ODGOJITELJA U UPORABI  
MEDIJA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU**

Završni rad

Pula, 2015.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli  
Odjel za odgojne i obrazovne znanosti

**MATEA FERBOKOVIĆ**

**KOMPETENCIJE ODGOJITELJA U UPORABI  
MEDIJA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU**

Završni rad

**JMBAG: 0303039820, izvanredni student**

**Studijski smjer: Predškolski odgoj**

**Predmet: Opća pedagogija**

**Mentor:** prof. dr. sc. Nevenka Tatković

**Komentor:** dr. sc. Marina Diković, viša asistentica

Pula, lipanj 2015.

## IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Matea Ferboković, kandidat za prvostupnika predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student:

U Puli, 09.07.2015.

---

## SADRŽAJ :

1. UVOD .....	5
2. ODGOJNO-OBRAZOVNI PROCES .....	6
2.1. Definiranje pojma odgoj i obrazovanje .....	6
2.2. Odgoj .....	8
3. KOMPETENCIJE .....	11
4. KOMPETENCIJE ODGOJITELJA .....	13
5. MEDIJI.....	16
5.1. Mediji i djeca .....	17
5.2. Pozitivne strane medija.....	18
5.3. Negativne strane medija .....	19
6. UPORABA MEDIJA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU .....	21
7. METODIČKI PRISTUP .....	24
7.1. Metodička priprema 1.....	24
7.2. Metodička priprema 2.1.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
8. ZAKLJUČAK .....	45
9. SAŽETAK.....	46
SUMMARY .....	47
10. Literatura .....	48

## 1. UVOD

U ovom radu upoznat ćemo se s pojmom medija i kako medijski odgoj utječe na djecu, te u kolikoj je mjeri prisutan u odgojno–obrazovnom procesu. Budući da živimo u vremenu u kojem su mediji sveprisutni, izražena je potreba za medijskim odgojem i obrazovanjem. I to medijskim odgojem za najmlađe i za osobe koje sudjeluju u odgoju najmlađih. U današnje suvremeno doba kompjuterizacije i digitalizacije u odgoj i obrazovanje za uporabu medija potrebno je uključiti i djecu. I oni su sudionici svih tih promjena. Djeca se uključuju u taj svijet od najranije dobi. Ne možemo pobjeći od činjenice da su nam mediji potrebni kako bi realizirali odgojni i obrazovni rad s djecom.

Objektivno sagledavajući situaciju, mediji imaju mnogo negativnih, ali i pozitivnih značajki. Naravno, u negativne možemo navesti prisutnost nasilja kojem su djeca slobodno izložena. Ali s druge strane, pozitivno je to što isti pomažu djeci u odgoju i obrazovanju i čine taj proces učenja zanimljivijim i dinamičnijim. Kako ne bi gledali medije samo kao prenositelje nasilja, potrebno je nadzirati i kontrolirati dječje korištenje medija. Budući da djeca provedu većinu svog vremena tijekom dana sa svojim odgojiteljima, potrebno je da upravo oni budu kompetentni za rad s njima na novim područjima.

U radu se opisuju i prikazuju različite definicije pojma kompetencije. Ističe se interdisciplinarnost i integriranost pojma u odgojno-obrazovnom procesu. Kompetentan odgojitelj predstavlja osobu koja je dorasla rješenju problema i posjeduje dovoljno iskustva i znanja koji mu pomažu u radu. Odgojitelj je glavni posrednik između medija i djeteta. Potrebno je da odgojitelj bude odan svome poslu i djeci s kojom radi. Važno je da preispituje svoje odgojne postupke i radi na razvijanju kompetencija.

## 2. ODGOJNO-OBRAZOVNI PROCES

### 2.1. Definiranje pojma odgoj i obrazovanje

U povijesti su postojali različiti pogledi na odgoj i obrazovanje. Može se reći da bez Sokratovog imena ne bi mogli zamisliti povijest pedagogije općenito, a posebno predškolske pedagogije. Iako se više isticao kao odgojitelj odraslih, njegove se metode i načini uvode u odgoj od najranije dobi. U odgojno-obrazovnom procesu poznata je Sokratova ili razvojna (heuristička) metoda koja se temelji na načinu da odgojitelj/roditelj postavljanjem pitanja navodi dijete da samostalno pronađe odgovor. Isticao je moralni odgoj kao najviši smisao života.

Sokratov učenik, Platon, pridavao je veliku pozornost odgoju. Isticao je razvoj individualnih sposobnosti i izgrađivanje moralnih osobina svakog čovjeka kao pojednica. Smatrao je da se samo odgojem može učvrstiti država. Platon je tražio strogost u odgoju i jednakost pri odgajanju muške i ženske djece. U predškolskom odgoju Platon ističe važnost igara i pričanja bajki i priča. Prema Platonovom sustavu odgoja i obrazovanja djeca su se do treće godine odgajala u obitelji, od treće do šeste godine o njima su se brinule dojilje, a sa sedam bi odlazila u državne odgojne ustanove. Platonov značaj je u tome što je razvio ideju o predškolskom odgoju, temeljitije razrađivao probleme odgoja, a koje je dovodio u vezu s društveno-političkim karakterom odgojnog djelovanja.

Aristotel je, kao i njegov učitelj Platon, isticao važnost odgoja koji treba biti u rukama države. *Ako država ne odgaja mlade, ne može računati na svoj opstanak* (Stevanović 2000: 13). Aristotel je smatrao kako djecu do sedme godine života treba odgajati u obitelji koja se posebno mora skrbiti o njihovoj prehrani i tjelesnoj njezi. Također, obitelj mora zadovoljiti djetetovu potrebu za igrom i pričati im priče koje njima odgovaraju. Spominje okolinu koja ima veliki utjecaj na djetetov razvoj. Nakon sedme godine djeca odlaze u školu. Njegov najveći značaj je u tome što je formulirao odgojni sustav te povezivao važnost i sadržaje tjelesnog, intelektualnog i moralnog razvoja (harmonični razvoj).

Veliki pedagog, Jan Amos Komensky, tvorac prvog sustava predškolskog odgoja, uvjeren je kako se od svakog djeteta može odgojiti čovjek. Ističe roditeljsku odgovornost u odgoju. Njegovo osnovno načelo je da odgoj treba biti u skladu s vanjskom prirodom

povezanom s prirodom samog djeteta. Predškolski odgoj smatra prvim stupnjem u odgojnom sustavu.

Učenje Jeana Jacquesa Rousseaua odnosilo se na prirodni odgoj djeteta, čime je tvrdio da dijete treba uzimati onakvim kakvo je. Prvim učiteljima djeteta smatra prirodu, iskustvo i ljude. Djecu ne treba prisiljavati i tjerati na učenje, već smatra da s učenjem treba početi tek onda kada ona za to pokažu interes. Mišljenja je da je idealna dob za to 12. godina. Također ističe razliku između ženskog i muškog odgoja.

Heinrich Johann Pestalozzi istaknuo se u predškolskom odgoju kao čovjek koji je, zgrožen statusom radnika u državi, odlučio otvoriti 1775. godine *sirotinjski dom* za 50-ak siromašne djece. Budući da je zbog situacije u državi mnogo djece ostalo bez roditelja Pestalozzi nije odustajao u svom naumu, te je organizirao prihvatilište za djecu bez roditelja, iako je dom ugašen nakon kratkog vremena. Isticao je socijalno gledište kao osnovu odgoja. Pestalozzi majku cijeni kao veliku odgojiteljicu, pa je značaj pridavao odnosu djeteta i majke. Iako je obitelji dao primarnu ulogu u predškolskom odgoju i obrazovanju, istovremeno je predlagao da se pokrene specijalni razred u kojem će se djeca pripremati za školu.

Obrazovanje možemo definirati kao intencionalno, pedagoški osmišljeno i sustavno organizirano učenje, odnosno iskustvo pojedinca koje se očituje u porastu znanja i vještina, te razvoju sposobnosti (Jelavić 1998). Obrazovanje je jedan od aspekata odgojno-obrazovnog procesa. Autori Bognar i Matijević tvrde kako obrazovanje omogućuje *zadovoljavanje spoznajnih, doživljajnih i psihomotornih interesa pojedinca aktivnim usvajanjem i daljnjim razvijanjem kulturnih i civilizacijskih dostignuća društva* (Bognar, Matijević 2002: 406).

Odgojno-obrazovni proces je *složenica koja je veoma česta u uporabi laičke i pedagoške javnosti. Njome se izražava povezanost procesa odgoja i obrazovanja* (Paustović 1999: 47-48). Važno je nastojati odgajati pomoću obrazovanja. Ljudi čine odgojno-obrazovni proces. Oni su osnovni pokretači, nosioci i realizatori procesa. Tu spadaju odgojitelji, roditelji i nastavnici. Odgojno-obrazovni proces postoji zbog odgajanika. Odgajanje nitko ne može prisiljavati da nešto nauče, oni mogu naučiti samo vlastitim angažmanom, a to ne znači da odgajnici nemaju potrebu za pomoći od odraslih. Ovdje važnu ulogu ima odgojitelj koji je voditelj i organizator odgojno-obrazovnog procesa (Bognar, Matijević 2002).



## 2.2. Odgoj

Autoritativni pokret 60-ih godina radikalno je promijenio sve dotadašnje poglede na odgoj. Istaknuo je stajalište da će se dijete razvijati samo od sebe na optimalni način, samo ako mu se omogući slobodan prostor. Danas takvo uvjerenje odbačeno, jer se smatra kako djeca trebaju granice, određenost, stalnost, posljedice, pouzdanost i proračunatost. Autori Boschitz i suradnici prikazuju odgoj kao *putovanje na planinu*, opisujući ga kao naporno (Boschitz i suradnici 2004).

Odgoj započinje u obitelji, a nastavlja se u izvanobiteljskim institucijama. Odgoj u obitelji je prvi odgoj koje dijete dobiva kada postane svjesno samo sebe. Uz genetičke predispozicije, za odgoj i razvoj djeteta vrlo su važni i vanjski utjecaji. Predškolski odgoj nazivamo kamenom temeljcem cjelokupnog odgoja i obrazovanja (Stevanović 2001). *Predškolski odgoj je dopuna, a nikako zamjena ili reduciranje obiteljskog odgoja* (Stevanović 2000: 19). Autor Rosić (2005) ističe kako je čovjek jedina osoba koja se odgaja i koja odgaja. U procesu čovjekova razvoja odgoj ima važnu ulogu. *Odgoj je sastavni dio čovjeka, rada i društva* (Rosić 2005: 19). Stoga slijedi logični zaključak: da nema čovjeka, rada i društva, ne bi bilo niti odgoja. Odgoj je star jednako kao i čovjek. Govoreći o tome što je odgoj, do kada treba odgajati, tko može odgajati, kako organizirati odgojni rad i slično, česte su i nedoumice. One su rezultat činjenice da je pojam odgoj, kao i mnogo drugih pedagoških pojmova, interdisciplinarni, multidimenzionalni i interdimenzionalni. Dakle, ne postoji jedinstvena definicija pojma odgoj.

*Odgoj djeteta rane i predškolske dobi možemo promatrati u tri razine : a) odgoj u obitelji, b) odgoj u predškolskoj ustanovi, c) odgoj u obitelji i predškolskoj ustanovi* (Stevanović 2000: 160). U obitelji dijete stječe prvu ljubav, skrb, odgoj, obrazovanje te sposobnost komunikacije. S druge strane, ono što ne postiže obitelj, kompenzira institucionalni odgoj. U takvim ustanovama za predškolski odgoj sva djeca imaju podjednake dobro osigurane uvjete za zdrav, harmoničan rast i razvoj, potom za odgoj te obrazovanje prema svim sadržajima koji djeci omogućuju skladni kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj. Najvažnije je da se djeca u takvim ustanovama osjećaju prihvaćeno kako bi naučili uvažavati druge. Najbolji i najučinkovitiji rezultati će se postići u skladnom odnosu obiteljskog i institucionalnog odgoja. Niti jedna obitelj ne može zamijeniti institucionalni odgoj, kao što niti jedna institucija predškolskog odgoja ne može zamijeniti obitelj i obiteljski

odgoj. Zato je vrlo važno funkcionalno povezati obiteljski i institucionalni predškolski odgoj. Autor Vukasović (1994) postavlja sljedeću podjelu odgoja:

- podjela odgoja prema bitnim određenjima čovjeka: tjelesni odgoj, intelektualni odgoj, moralni odgoj, estetski odgoj i radni odgoj,
- podjela odgoja prema dobi odgajnika: predškolski odgoj, školski odgoj, visokoškolski odgoj i odgoj odraslih,
- podjela prema mjestu i specifičnostima odgojnog rada: obiteljski odgoj, domski odgoj, specijalni odgoj, odgoj u proizvodnim uvjetima, vjerski odgoj i odgoj u slobodno vrijeme,
- podjela odgoja s obzirom na vrijeme: odgoj u prošlosti, suvremeni odgoj i odgoj u budućnosti.

Svaka znanost ima svoj predmet istraživanja, određene spoznaje ili rezultate istraživanja. *Znanost o odgoju naziva se pedagogija* (Rosić 2005: 16). Odgoj je temeljni pojam pedagogije i jedna od temeljnih čovjekovih i društvenih potreba. Odgojiti znači djelovati na mlado biće da ga se učini osobom. Pri odgoju nisu samo važni sadržaji koji se koriste u procesu odgajanja, već i odnosi koji se uspostavljaju između odgojitelja i odgajnika. Autor Jelavić (1998: 19) definira pojam odgoja kao *takvo postignuće pojedinca koje se očituje u razvoju osobnosti te društveno poželjnom ispoljavanju i zadovoljavanju osobnih potreba*. Odgoj se više orijentira na personalizaciju, afirmaciju individualiteta i osobnost. U procesu odgoja, naravno, vrlo važnu ulogu ima odgojitelj koji svjesno ili nesvjesno utječe na ponašanje odgajnika. Također je važno da odgojitelj stvori ugodnu odgojnu situaciju bez straha i nesigurnosti, kako bi odgajnik mogao normalno učiti i odgajati se. *Odgoj po svojoj zadaći nije samo sadašnjost, već i budućnost* (Rosić 2005: 27). Odgoj je čovjeku potreban, bez njega čovjek ne bi bio čovjekom i zajedno s time ne bi mogao preživjeti. Za čovjeka je odgoj uvjet života. Postoji nebrojeno definicija o odgoju, a jedna od njih pripada Rosiću (2005: 47) koji je rekao da je odgoj *usmjereni razvoj čovjeka prema određenim ciljevima. Ako se s određenom izvjesnošću može odrediti čovjek i društvo, može se definirati i odgoj. Ne vrijedi suprotno*. U procesu odgoja razlikuje se nekoliko etapa ili stupnjeva. Prema autoru Vukasoviću (1994) te etape su shvaćanje, prihvaćanje i djelovanje. Odgoj je složeni proces u kojem sudjeluje mnogo činitelja te se primjenjuju različite metode i načela u svrhu ostvarivanja odgojnog cilja i zadatka. Vukasović (1994) glavni smisao odgoja vidi u prenošenju prethodnih iskustava čovječanstva, odnosno stečevine kulture i civilizacije, na nove naraštaje koji nastavljaju djela svojih predaka. Odgojiteljima i roditeljima ipak ostaju

nerazriješena važna pitanja: *Koji je odgoj pravi? Koje dječje potrebe treba uzeti u obzir? Koje vrijednosti i kompetencije treba primjeniti?* (Boschitz i sur. 2004: 258).

### 3. KOMPETENCIJE

Pojam kompetencija sve se više koristi u teoriji i praksi. Budući da su kompetencije širi pojam, ne postoji njegova jedinstvena definicija. Može se odnositi na različita područja (Diković 2013) i različite zadatke. Pojmovi povezani uz kompetencije preplavili su odgojno-obrazovno područje (Tatković, Močinić 2012). Prema Makarevičs (2008; u Piršl, 2014) pojam kompetencije koristi se u mnogim disciplinama i kontekstima te ima različita značenja i interpretacije. Kompetencija podrazumijeva sve čovjekove dimenzije (kognitivne, emocionalne, socijalne, funkcionalne), a kompetentnost ne ovisi o samo jednoj dimenziji, već o spletu svih dimenzija zajedno. Autorica Piršl (2014) navodi dvije vrste kompetencija: posebne kompetencije koje nam pomažu pri rješavanju manjih problema ili zadataka, i opće (generičke) koje omogućavaju život i rad u različitim područjima ljudske djelatnosti. Autorice Tatković i Močinić (2012) povezuju pojam kompetencija s radnom učinkovitošću i tvrde da se kompetencija može poboljšati školovanjem. Glavne sastavnice kompetencije uključuju znanje, sposobnosti, vještine, stavove i osobne karakteristike. *Kompetencija nije samo usvajanje znanja i vještina, već sposobnost svjesnog, odgovarajućeg i odgovornog djelovanja i utjecanja na promjene u okolini i društvu adekvatnim, učinkovitim metodama koje se stječu i osiguravaju odgojem i obrazovanjem, odnosno cjeloživotnim učenjem* (Chomsky 1980; u Piršl, 2014). Dakle, ključ kompetencije je aktivan odnos između procesa učenja i praktičnog djelovanja koji su međusobno povezani i ne opstaju jedan bez drugoga. Autorice Tatković i Močinić (2012) opisuju da je danas razvoj kompetencija središnji pojam u međunarodnoj raspravi o obrazovanju, a često se upotrebljava i u domaćoj literaturi. Dakle, kompetencije su sposobnost osobe da bude dorasla određenim zahtjevima. Može se reći da je čovjek kompetentan i da posjeduje određene kompetencije kada ima dovoljno iskustva, kada ujedini znanje i umijeće koje je stekao iskustvom, ukoliko posjeduje odgovarajuće osobine i sposobnosti pomoću kojih se ponaša adekvatno i uspješnije u nekom kontekstu.

Pri pedagoškom određivanju pojma kompetencije najadekvatniji je, misle autorice Tatković i Močinić (2012: 72-73), *holistički ili integrativni pristup, jer se radi o složenom konceptu koji se sastoji od nekih elementarnijih pojmova kao što su znanja, sposobnosti, osobine ličnosti, stavovi i drugo*. Tatković i Močinić (2012) ističu kako su kompetencije višedimenzionalna, odnosno integrirana cjelina koja znanja, sposobnosti, vještine i osobine ličnosti povezuje s uspješnim rješavanjem zadataka u manje ili više poznatim situacijama. *Kompetencija je složeni pedagoški pojam koji može izražavati :*

- *očekivane ishode učenja nekoga obrazovnog programa,*
- *dinamičku kombinaciju obilježja pojedinca (znanja, sposobnosti, vještina, stavova) koja mu omogućavaju efikasno rješavanje problema ili izvedbu aktivnosti u određenom stvarnom kontekstu,*
- *očekivana znanja, sposobnosti, vještine i stavove nužne za adekvatno ostvarivanje neke profesionalne uloge i odgovarajućih radnih funkcija (Tatković, Močinić, 2012: 71) .*

## 4. KOMPETENCIJE ODGOJITELJA

Odgovitelj djetetu predstavlja roditelja, a nekada i više od toga. Upravo zbog toga odgovitelj mora biti u potpunosti predan ovom poslu, a što je najvažnije, voljeti ovaj posao i djecu s kojom radi. *Odgovitelj je stručna, plemenita, vrijedna i kreativna osoba koja ima častan zadatak odgajati djecu od rođenja pa do njihovog polaska u školu* (Stevanović 1999: 69).

Odgovitelj je *model stručnjaka* za odgoj djeteta predškolske dobi. Odgovitelj bi trebao biti osoba koja, zajedno s djecom s kojom radi, stvara kurikulum predškolske ustanove (Slunjski 2013). Upravo bi on trebao biti medij između djeteta i kurikuluma, djece i djece, djece i roditelja, roditelja i drugih odgovitelja. Iako odgovitelj nije jedini čimbenik koji utječe na djetetov odgoj i obrazovanje, on ima veliku ulogu u pripremi djeteta za njegov daljnji život. Za odgovitelja možemo reći da personificira cjelokupni odgojno-obrazovni kurikulum i strategije kojima se potiče rad, razvoj, odgoj i obrazovanje djeteta. Odgovitelj sudjeluje u izgrađivanju i formiranju čovjeka kao najveće vrijednosti te je njegova odgovornost vrlo značajna. On je voditelj i organizator odgojno-obrazovnog procesa. *Prema pedagoškoj funkciji odgovitelj je nositelj odgojnih nastojanja u predškolskoj ustanovi* (Lučić 2007: 161). Odgovitelji u širem smislu predstavljaju sve osobe koje sudjeluju u odgoju i obrazovanju djece i mladih, a to su roditelji, učitelji, socijalni radnici i sve osobe koje odgajaju i obrazuju, dok u užem smislu oni predstavljaju osobe koje su zaposlene, odgajaju i obrazuju za određeno zanimanje ili struku. Dakle, odgovitelji rade u dječjim vrtićima, domovima i raznim pedagoškim ustanovama usmjerenim na odgoj i obrazovanje predškolske djece (Boschitz i sur. 2004).

U prošlosti je uloga odgovitelja bila drugačija nego što je ona danas. Ona je danas dobila novu dimenziju te ne predstavlja osobu koja skrbi, čuva i hrani djecu, niti je ona osoba koja određeni dio dana (dok je roditelj na poslu) zamjenjuje roditelja, njegovu ljubav te skrb. Danas je njezina prvenstvena uloga usmjerena na praćenje i poticanje razvoja, odgoja i obrazovanja djeteta. To je otvorena i stvaralački stručna osoba s posebno izraženim kreativnim sposobnostima koja, nenametljivim poticajima u zajedničkom radu s djecom, vidi svoj smisao rada. Vrlo je važno što uvijek zna što želi postići kod određenog djeteta i to realizira u spontanim i nenametljivim dječjim aktivnostima (Stevanović 2000).

Odgojitelj ne smije djeci ponuditi samo gotove materijale kojima onda djeca manipuliraju i istražuju. Potrebno je izazvati kod djece zainteresiranost i želju za novim postignućima i samostalnim istraživačkim radom. Odgojitelj treba biti kreator i istraživač zajedno s djecom. Nije dobro od djece stvoriti pasivne objekte u cijelom tom procesu. Odgojitelj je taj koji potiče djecu i nudi im obilje sadržaja, materijala i poticaja. Potrebno je od djece stvoriti male istraživače željne novih ideja. Dakle, vrlo je važno da odgojitelj bude refleksivan u svojoj praksi i nadograđuje svoje znanje.

Autor Stevanović (2000: 244) ističe sljedeće osobine odgojitelja kao poželjne: *korektan, sposoban da uspostavi dobar kontakt s djecom, pruža pomoć djeci, strpljiv je s djecom, ima osjećaj za humor, snalažljiv je i domišljat, društven i pristupačan*. Odgojitelj ima zadaću poučavati, pokazivati, objašnjavati, savjetovati, usmjeravati, poticati, navikavati djecu na ispravne postupke. Najsnažniji i najdjelotvorniji jest odgojiteljev primjer koji djeca promatraju, oponašaju i poistovjećuju se s njim. Najvažnije od svega je da odgojitelj bude prirodna i kreativna osoba koja je uvijek na raspolaganju djeci, koja svojom kreativnošću i prirodnošću nadahnjuje djecu i potiče ih da žele više (Lučić 2007). *Cilj kreativnog odgojitelja je stvaranje čovjeka koji neće samo reproducirati, nego aktivno mijenjati svoju okolinu* (Stevanović 2000: 286).

Prema Brajši i suradnicima (1999) razlikujemo nekoliko tipova odgojitelja i osnovna obilježja njihovog ponašanja:

- ekstravertirani odgojitelji su odgojitelji koji usmjeravaju svoju energiju na dijete, otvoreni su prema djeci, angažirani su oko njega, dobro se snalaze s njima, širokih su pogleda i interesa na odgojnom planu, najprije govore, a onda misle, važni su im odgojni rezultati i uspjesi, stalno nešto mijenjaju,
- introvertirani odgojitelji su odgojitelji koji usmjeravaju svoju energiju na sebe, zatvoreni su u sebe, često distancirani prema djetetu, mirni i tihi, za razliku od ekstravertiranih najprije misle, a onda govore, teško se prilagođavaju u novoj situaciji, te uvijek razmišljaju o posljedicama, svoje mišljenje teško mijenjaju i ne pokazuju emocije,
- opažajući odgojitelji cijene samo realne, neposredne činjenice i iskustva u vezi s djetetom, zanimaju se za detalje u njegovom ponašanju, realni su i konkretni, vole red, koriste svih svojih pet osjetila, analiziraju ponašanje djeteta, točni su i savjesni, važni su im podaci i činjenice,

- intuitivni odgojitelji se informiraju intuitivnim naslućivanjem, zanimaju se za odnose u vezi s ponašanjem djeteta, više naslućuju, a manje jasno uočavaju, imaju *šesto čulo*, preskaču sve nevažno, zanimaju ih mogućnosti, a ne posljedice, vjeruju svojem osjećaju kod donošenja odluka u vezi s djetetom, misle brzo i razvijaju nove ideje,
- racionalni odgojitelji odlučuju na osnovi logike i razmišljanja, razmišljaju racionalno i logički, sve analitički prosuđuju, koriste više glavu, a manje srce, drže se odgojnih pravila, nastoje biti, jasni, pravedni, točni, precizni, odluke su im jasne, logične i objektivne, odgojne probleme analiziraju trijezno i objektivno, prema djeci se ponašaju distancirano i bez mnogo emocija, vole kritizirati, te podcjenjuju ulogu emocija u odgoju,
- emocionalni odgojitelji odlučuju subjektivno na osnovi svojih osjećaja, povodljivi su i subjektivni, više reagiraju srcem, a manje glavom, osobni su, povjerljivi, puni poštovanja prema djetetu, lako se uživljavaju u njega, dogovaraju se s njima, bitne su im osobne vrijednosti,
- prosuđujući odgojitelji sve planiraju, reguliraju i kontroliraju u vezi s djetetom, čvrsti su u svojim odgojnim odlukama i organizirani u svom ponašanju prema njemu, nastoje biti savršeni odgojitelji, vole red i granice, dijete odgajaju po unaprijed napravljenom planu, odluke su im definitivne,
- promatrajući odgojitelji su spontani, fleksibilni i žele razumjeti i prilagoditi se djetetu, tragaju za uvijek novim informacijama kako o odgoju općenito, tako i o djetetu posebno, važna su im iskustva, otvoreni su za novo, prilagodljivo, vole kreativni kaos, slobodni su i elastični te tolerantni.

U radu s djecom u predškolskim ustanovama očekuje se i važna je kompetentnost odgojitelja. *Kompetentan odgojitelj za rad s djecom je onaj koji doživljava svoja znanja, vještine i osobne karakteristike integrirane tako da mu pružaju snažan osjećaj moći, sposobnosti i znanja kako raditi s djecom* (Žižak 1997; u Modrić 2013). Dakle, možemo zaključiti da važan dio kompetentnosti odgojitelja, osim njihove sposobnosti i vještina, čini osobnost odgojitelja. O kompetentnosti odgojitelja ovisi i završni rezultat koji odgojitelji pokušavaju postići s djecom.



## 5. MEDIJI

Iako postoje brojne definicije medija kojima se ističu njihove različite značajke, može se prihvatiti definicija autora Pustovića (1999: 551) prema kojoj su mediji poučavanja *fizička sredstva pomoću kojih se posreduju informacije*. U današnjem odgojno-obrazovnom procesu najčešće se postavlja pitanje *Kako medije osmišljeno i optimalno koristiti u procesu učenja* (Rodek 2011). Premda se mediji danas spominju kao vrlo učinkovito sredstvo u učenju i nastavi, važno je znati kako u tom procesu učenja nemaju važnu ulogu sami mediji, već mnogo drugih čimbenika, kao, npr. kompetentnost odgojitelja u medijskom svijetu, dobra operemljenost institucije i slično. Koliko su god evidentni spokušaji odupiranja medijima, ne može se pobjeći činjenici da su oni tu, svuda oko nas. U kući, automobilima, vlakovima, školama, fakultetima, vrtićima, i na kraju, u našim glavama, željeli mi to ili ne. Masovni mediji, s naglaskom na televiziju, stvaraju osjećaj sudjelovanja (Košir i sur. 1999). *Uopće se ne trebamo ni pomaknuti, jer u naslonjaču ispred ekrana možemo sjediti i unatoč tome svaki dan obilaziti zemaljsku kuglu, vidjeti zemlje u kojima nismo bili i kamo nikada nećemo ići* (Košir i sur. 1999: 24). Autori Košir i suradnici (1999: 25) ističu kako mediji stvaraju iluziju blizine i odnosa, postojanje *usred života i u uspostavljenim odnosima*, što zapravo znači da negiraju osjećaj usamljenosti.

Autori Košir i suradnici (1999) razlikuju dvije vrste medijske pismenosti, a to su:

- refleksivna- omogućuje razmišljanje o medijskim sadržajima i oblicima,
- produktivna- omogućuje *čitanje i pisanje* (djeca sudjeluju u medijskoj proizvodnji).

U didaktičkoj se literaturi nailazi na brojne klasifikacije medija, a autori Bognar i suradnici (2002) su se oslonili na onu klasifikaciju koja je najčešće u uporabi:

- auditivni mediji– mediji čije poruke primamo osjetilom sluha (radio, dječje radioemisije),
- vizualni mediji– mediji čije poruke primamo osjetilom vida (animacije, slike, slikovnice),
- audiovizualni mediji– mediji čije poruke primamo i osjetilom vida i osjetilom sluha (televizija).

Košir i suradnici (1999) masovne medije dijele u dvije skupine:

- komercijalni mediji koji su u privatnom vlasništvu i skrbe za vlastitu dobit,
- ozbiljni mediji koji bi trebali služiti ponajprije javnosti i poštovati osnovna komunikacijska prava.

Da bi razumjeli poruke koje nam šalju masovni mediji, potrebna je *medijska pismenost*. Autorica Košir (1999) ističe kako se medijska pismenost može postići samo sustavnim odgojem i obrazovanjem za medije.

## 5.1. Mediji i djeca

Djeca su od malih nogu uključena u veliki, za odrasle nepoznati, neistraženi svijet medija. Roditeljima je stoga potrebna medijska pismenost i poznavanje medijskog odgoja kako bi lakše, gledajući televiziju ili različite sadržaje, mogli predvidjeti i razumjeti reakciju svoje djece. Prije nego li se osudi ili potvrdi nedvojbena moć medija, lakše je pomiriti se s očiglednim utjecajem masovnih medija u cijelom svijetu. *Na području televizije i radija odgojitelji često mogu na njih utjecati, no zbog često nedostatnog stručnog znanja njihov je utjecaj na području interneta znatno smanjen* (Boschitz i sur. 2004: 204). Nerijetko se događa da djeca znaju više o internetu od svojih odgojitelja te nastaje generacijski jaz koji ograničava odgojiteljev autoritet. Važno je, također, prihvatiti medije kao dio kulture današnjeg svijeta.

Nedvojbeno je da su vrtić, škola i obitelj odgovorni za pripremu mladog čovjeka za život u svijetu koji na njega snažno utječe slikom, riječju i zvukom. Zato je vrlo važno opismeniti djecu i odrasle na tom području. *Bolje od svakog filtera i pogotovo od svake zabrane jest korištenje medija vođeno od strane roditelja ili nastavnika* (Boschitz i sur. 2004). Da bi se to ostvarilo, voditelj, bio to roditelj, nastavnik, odgojitelj ili bilo koja osoba povezana s odgojem djece, mora ovladati tehnikama rada, razgovarati o sadržajima i mora odgovorno i kvalitetno osmisliti korištenje medija. No najčešće se na tom području javlja problem nesigurnosti roditelja i odgojitelja- kako društvenu kompetenciju nad djecom održati na razini. *Posebno se mala djeca, koja još ne razlikuju stvaran i medijski prikazan život, rado utapaju u razigranim, privlačno obojenim slikama s televizijskih i računalnih ekrana* (Košir i sur. 1999: 28). Pretjerivanje u provođenju vremena ispred ekrana ne utječe samo na socijalni razvoj mladih, već i na zdravstveni, u smislu ovisnosti, dezorijentiranosti i osamljenosti. U

*prošlim su vremenima djeca skupljala svoja iskustva u izravnom promatranju okoline, kontaktu sa životinjama i biljkama, u igri s djecom iz susjedstva, razgovoru s braćom, sestrama i roditeljima (Boschitz i sur. 2004: 203).*

Znanstvenici su došli do zaključka kako pretjerano gledanje televizije, čiji je sadržaj djeci ponekad i neprimjeren, nedvojbeno dovodi do povećanja nasilja među mladima. Zbog ove alarmantne informacije, roditelji, odgojitelji, učitelji i svi koji provode slobodno vrijeme s mladima, moraju moći pratiti aktualne sadržaje koji su im dostupni. Evidentno je da, jednim dijelom, mediji definitivno sudjeluju u stvaranju njihovog svjetonazora.

## **5.2. Pozitivne strane medija**

Mediji imaju mnoge pozitivne strane, iako se, a priori, najčešće spominju one negativne. Potrebno je djecu samo pravilno usmjeriti i nadgledati u korištenju medija. Mediji imaju najveći pozitivni utjecaj kada ih roditelji i odgojitelji koriste zajedno s djecom. Na taj način provode s njima kvalitetno vrijeme, a istovremeno paze na pravilnu uporabu medija, upućuju djecu na korisne sadržaje i zajedno uče. Mediji su nastali kako bi obogatili svakodnevni život čovjeka i olakšali određene segmente života, a što je najvažnije, mediji su veliki izvor zabave i opuštanja.

Autori Miliša i suradnici (2009) navode sljedeće pozitivne značajke interneta:

- učenje uz pomoć interneta, tzv. online učenje – brže je i lakše,
- dokumenti se automatski i brzo pretražuju – integriranje različitih sadržaja,
- uspostavljanje starih poznanstava ili novih suradnji prema područjima interesa,
- razmjenjivanje pitanja i iskustava s drugima, nova poznanstva,
- razvijanje interkulturalne komunikacije kroz interkulturalno učenje,
- nema segregiranih učenika niti škola glede dostupnosti informacija; nema udaljenih škola; novi oblici učenja (e-mail, MSN Messenger, Yahoo, AOL0),
- integriranje odnosa učenik-učitelj-roditelj kroz online učenje.

### 5.3. Negativne strane medija

Moderno vrijeme odmaže razvoju dobrih međuljudskih odnosa. Otudenost je sve veća, više je virtulanih nego stvarnih kontakata, a osjećaj nezadovoljstva i praznine raste. Mediji zapravo omogućuju bijeg iz realnosti. Svakodnevna stvarnost zamjenjuje se prividnom. Sve jasnija postaje činjenica da masovni elektronički mediji angažiraju emotivno, a nikada praktično. Miliša i suradnici navode zabrinjavajuću informaciju da djeca provode gotovo isto vremena ispred ekrana kao i u školi (Miliša i sur. 2010). Takvo ponašanje utječe na usvajanje loših navika kod djece i mladih toliko da se mijenjaju kulturološke i tradicionalne značajke. Umjesto da uče i druže se sa svojim prijateljima ili roditeljima, mladi ljudi provode svoje vrijeme pred ekranima zalučeni izmišljenim i fiktivnim svijetom šarenila, boja i laži. Djeca vjeruju informacijama i sadržajima koje primaju putem interneta, televizije i radija, a ne istražuju samostalno u direktnoj stvarnosti i situacijama. Nedostaje im kritičko mišljenje i praktično viđenje svijeta. Nadalje, samo virtulana komunikacija smanjuje verbalne sposobnosti i razvoj misaonih procesa, a pretjerano *buljenje u ekran* smanjuje i koncentraciju, pozornost, razumijevanje i pamćenje. Zbog nedovoljnog tjelesnog iskustva i neposrednog utjecaja na osjetila može biti ugrožen i razvoj senzomotoričkih sposobnosti, što rezultira manjim motoričkim i tjelesnim sposobnostima i izdržljivosti (Boschitz i sur. 2004).

Autori Miliša i suradnici (2009) navode sljedeće negativne značajke interneta:

- nema gotovo nikakve kontrole i zaštite privatnosti, izostanak neposredne komunikacije, različite opasnosti,
- lak pristup dobivanju informacija o različitim opijatima,
- pristup pornografskim stranicama bez nadzora roditelja, opasnost od pedofilije, zlostavljanja, ucjena, nasilja itd.,
- u online chat grupama anonimni pojedinci mogu se uključiti u neželjenu komunikaciju,
- smetnje vida, nedostatak sna pri prekomjernom korištenju,
- smetnje u obiteljskom životu, izostanci zdravih navika: šetnje, boravak u prirodi,
- zapostavljanje kućnih i školskih zadataka, ranijih poznanstava i prijateljstava,
- učestali pozivi na telefon ili mobitel od novih internetskih *prijatelja*,
- agresivne igrice djeluju frustrirajuće i (ne)izravno utječu na nasilničko ponašanje,

- dodatne posljedice: netolerancija, gubitak kontrole, zanemarivanje ranijih hobija, problemi u prehrani (pad tjelesne težine, gubitak volje za hranom),
- zbog internetske anonimnosti šire se grupe koje maltretiraju djecu i mlade, nasilje koje se snima i potom objavljuje na internetu stvara traume, zbog internetskog nasilja djeca su izgubila sigurnost doma jer nemaju mogućnost skrivanja (od nasilnika) u obitelji,
- internet omogućuje najsofisticiraniji način zlostavljanja i manipulacije, jedna od njegovih najtežih zlouporaba je pribavljanje, proizvodnja i distribucija dječje pornografije,
- internetsko seksualno zlostavljanje uočava se (kasno) kad se nepoznatoj osobi šalju vlastite fotografije, video-isječci koji prikazuju golo dječje tijelo, kao i nastojanje da se dijete nađe s nepoznatom odraslom osobom zbog seksualnog kontakta,
- prekomjernim konzumiranjem agresivnih, odnosno nasilnih sadržaja gubi se osjećaj za empatičnost, a povećava tolerancija na iste sadržaje.

## 6. UPORABA MEDIJA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

Mediji trebaju biti prisutni u odgojno–obrazovnom radu, međutim njihova uporaba treba biti pedagoški opravdana. Kada se govori o medijima i djeci, najčešće se misli na školsku djecu, a ne na predškolsku. No to se danas promijenilo, budući da se djeca susreću s medijima od najranije dobi. Odrastaju u okolini u kojoj su neizbježni različiti mediji, pa se na njih navikavaju brzo i neprimjetno. U predškolskoj dobi za djecu je najvažnije naučiti razlikovati realni svijet od onog predstavljenog u medijima, jer se pokazalo da je to njima najteži zadatak i najčešće ne shvaćaju što je realno, a što nije. Pogodno je koristiti medije s djecom predškolske dobi, ali uvijek uz pedagoški nadzor. *No primjena digitalnih medija u obrazovanju sama po sebi nije ni dobra ni loša, a rezultati te primjene ovisit će prije svega o tome kako primjenjujemo nove medije u učenju i nastavi* (Rodek 2011: 20).

Socijalizacija i odrastanje danas su nezamislivi bez medija. Televizija je sve popularnija među djecom predškolske dobi. Iako se u odgojno–obrazovnom procesu prednost daje učenju u izvornoj stvarnosti, takvo učenje nije uvijek moguće, a ni potrebno. Upravo zbog toga su prikladniji didaktički mediji. *Didaktika medija, specijalna didaktička disciplina koja proučava didaktičko oblikovanje, izradu, te izbor i korištenje medija u odgojno–obrazovnom procesu, govori i o faktorima koji determiniraju izbor odgovarajućih medija* (Bognar, Matijević 2002: 351). Ona nikada neće moći točno propisati kada će se koji medij koristiti u odgojno–obrazovnom procesu.

U odgojno-obrazovnom procesu, također, vrlo je važan medijski odgoj koji je poddisciplina medijske pedagogije. Medijska pedagogija je pedagogijska disciplina koja je nastala kao rezultat razvoja odgojnih znanosti i kao posljedica naglog razvoja medija i obrazovnih tehnologija (Tolić 2009). Glavna uloga medijske pedagogije je istraživanje medija, a kako bi se razvile odgovarajuće kompetencije i spriječila manipulacija. Medijski odgoj se bavi usvajanjem, tzv. medijske pismenosti i ovladavanjem medijskih kompetencija, jer jedno bez drugoga ne može funkcionirati. Medijski odgoj proizlazi iz potreba pojedinca i potreba društva. Glavni cilj medijskog odgoja je prepoznavanje medijskog djelovanja. Iako mnogi autori poistovjećuju pojmove *medijski odgoj* i *medijska pismenost*, ta su dva pojma različita. Za uspješnu primjenu digitalnih medija u obrazovanju potrebna je i nova organizacija nastavnog procesa. Da bi medijski odgoj bio uspješan, potrebno je razviti komponente medijske pismenosti. Medijski pismena osoba je ona osoba koja je dobro

informirana o temama koje su aktualne u medijima, svjesna je svog svakodnevnog kontakta s njima, te shvaća utjecaj medija na odgojno–obrazovni proces (Miliša i sur. 2009). Vrlo je važno da s djecom radi obrazovan i medijski kompetentan pedagog/odgojitelj koji je spreman usmjeriti djecu na pravi put kako ne bi došlo do medijske manipulacije i medijskog nasilja. Medijska kompetencija vodi k medijskom odgoju, obrazovanju i pismenosti. Dakle, stjecanje medijskih kompetencija je temeljni zadatak suvremenog odgojitelja.

Vizualni mediji najbrojniji su čimbenici odgojno–obrazovnog procesa. Oni su nezaobilazni pri ostvarivanju ciljeva. U vizualne medije spadaju: slikovnice, knjige, nastavni listići, grafofolije, zidne slike, dijapozitivi, makete itd. Zbog jednostavne primjene, češće od vizualnih, koriste se auditivni mediji. U auditivne medije ubrajamo svaki audiozapis, bilo na kazeti, cd-u ili bilo kojem drugom nosaču zvuka. Naravno, svaki medijski materijal mora biti didaktički oblikovan na način da služi poučavanju. Audiovizualni mediji, zbog angažiranja dvaju osjetila, osiguravaju bogatiju i efikasniju komunikaciju. U audiovizualne medije spadaju različite televizijske emisije, dijapozitivne slike praćene zvukom, različiti filmovi i slično. Iako je ova vrsta medija najefikasnija, s njezinom uporabom ne smijemo pretjerivati, kao što ne treba ni podcjenjivati njihovu vijednost (Bognar, Matijević 2002).

Današnje suvremeno društvo zahtijeva od odgojitelja određenu informatičku kompetenciju, odnosno traži da odgojitelj preuzme nove uloge, među kojima glavno mjesto pripada primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT). Informacijsko-komunikacijska tehnologija ima veliki utjecaj na cjelokupni život i rad. *To objašnjava zašto ti alati, koje pruža ICT, imaju tako važnu ulogu i u obrazovnom procesu* (Hutinski, Aurer 2009: 256). Informacijsko-komunikacijske tehnologije, ne samo da podupiru stjecanje novih i osnovnih vještina, već služe i za cjeloživotno učenje.

Pungente (1989, u Tolić 2009) nabraja nekoliko ključnih koncepcija i razloga za medijsko obrazovanje:

- mediji stvaraju realnost i nisu samo njezina *preslika*,
- mediji stvaraju simboličko značenje za (o)ponašanje,
- mediji imaju komercijalne implikacije,
- mediji sadržavaju ideološke i vrijednosne poruke,
- mediji imaju društvene i političke implikacije,
- različiti mediji različito izvještavaju o istom događaju,

- svaki medij ima svoj estetski sadržaj.

Kako bi pomogao djetetu u upoznavanju medija, odgojitelj treba izdvojiti dovoljno vremena da sam prouči dobre i loše strane medijskog materijala. Na taj način može procijeniti što može, a što ne ponuditi djetetu. Važno je da sadržaji koji se odaberu, pozitivno utječu na djetetov cjelokupni razvoj. No, ponuda različitih sadržaja ne smije ići na uštrp obiteljskih veza, igre, slobodnog vremena i prijateljskog ozračja.

*Medijska kompetentnost predstavlja sposobnost prikladnog kritičkog pristupa aktualnim masovnim medijima, kao i sposobnost ciljanog pronalaženja informacija. Medijska kompetentnost je postala u današnje moderno doba jedna od najvažnijih kvalifikacija u informacijskom društvu (Boschitz i sur., 2004).*

Autor Paustović (1999: 552) navodi kriterije prema kojima se odgojitelj ravna pri izboru medija:

- *dostupnost medija i značajka odgojno-obrazovne situacije,*
- *primjerenosti pojedinog medija cilju/ciljevima učenja.*

Može se reći da su mediji, nakon društva i obitelji, treći odgojitelji s obzirom na to koji utjecaj imaju na djecu i mlade. Iz tog razloga mediji imaju ogromnu odgojno–obrazovnu moć. Medijski odgoj i obrazovanje nužni su za naše društvo, pogotovo u današnje vrijeme kada su svuda oko nas.



## 7. METODIČKI PRISTUP

### 7.1. Metodička priprema 1.

TEMA: Zdrava hrana (digitalna slikovnica)

CILJ AKTIVNOSTI:

- potaknuti kreativnost
- razviti vokabular
- razviti sposobnost logičkog zaključivanja, opažanja, govora, mišljenja

ODGOJNO-OBRAZOVNI ZADACI:

- OBRAZOVNI:
  - upoznati djecu s novim pjesmama, usvajanje stihova
  - poticati razvijanje spoznaje o važnosti konzumiranja zdrave hrane (povrće, voće)
  - razvijati želju za uključivanjem u aktivnosti
  - podržati i razvijati radoznalost djece za ponuđenim aktivnostima
- ODGOJNI:
  - razvijati mišljenje, pamćenje
  - razvijati koncentraciju
  - razvijati komunikacijsko-socijalnih vještina (dogovaranja, slušanje, međusobno poštivanje prava i želja)
  - stvarati veselo raspoloženje u skupini djece
- FUNKCIONALNI:

- razvijati sluh
- razvijati psihofizičke funkcije (pažnja, koncentracija)
- razvijati medijsko stvaralaštvo i izražavanje djece
- razvijati maštu

## ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJAVANJE POTREBA DJETETA

- **TJELESNE POTREBE**
  - igranje- razvoj snalažljivosti kretanjem u centrima aktivnosti, zadovoljavanje dječje potrebe za kretanjem
- **SOCIO-EMOCIONALNE POTREBE**
  - socijalni razvoj- druženje djece, komunikacija, timski rad, suradnja između djece u likovnom centru kroz oslikavanje priče za izradu digitalne slikovnice,
  - emocionalni razvoj- iskazivanje osjećaja, zainteresiranost, zainteresiranost za pjesmu *Zdrava gozba*, stjecanje samopouzdanja
- **SPOZNAJNE POTREBE**
  - razvoj pamćenja, pažnje- kroz stolno-manipulativni centar dok igraju razne igre, zatim dok pričamo i dok im se čita, postavljanjem pitanja djeci
  - potaknuti sposobnost razmišljanja- o sadržajima iz neposredne okoline (vezano uz pročitane pjesme, priču), razlikovati voće i povrće, te ostalu zdravu hranu (po izgledu, mirisu, opipu, obliku)
- **KOMUNIKACIJSKE POTREBE**
  - razvoj rječnika, otkrivanje i usvajanje novih pojmova (avokado, piletina, itd)
  - poticati djecu da potrebe, želje, osjećaje izraze govorom (komunikacijom)
- **POTREBE ZA IZRAŽAVANJEM I STVARANJEM**
  - razvijati likovno stvaralaštvo- oslikavanje pjesmice „Zdrava gozba“ temperama, flomasterima, te izrada različitog voća i povrća od kolaž papira

## SREDSTVA I POTICAJI

- likovni centar: plastelin, flomasteri, škarice, papir, ljepilo, kolaž papir
- stolno-manipulativni centar: memory *Kruške i jabuke*, izrezane slike na temu *Grožđe*, matematička igra *Brojanje jabuka od 1 do 10*, nastavi niz.
- centar čitanja i pisanja: sliko-priča *Jabuka i crv*, radni listovi na temu voća i povrća
- centar početnih matematičkih pojmova: didaktička/natjecateljska igra *Sakupi hranu*, matematičko-didaktička igra *Skupi lješnjake*

## VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

- Životno praktične i radne aktivnosti
  - likovni centar- modeliranje voća i povrća od plastelina (obavezno pranje ruku nakon likovnih aktivnosti), rezanje škaricama, degustacija voćki)
- Raznovrsne igre
  - *Brojanje jabuka od 1 do 10*: Potrebne su nam izrezane jabuke, te znakovi zbrajanja. Na svakoj slici nalazi se različiti broj jabuka. Dajmo djeci vremena da pruče sličice. Djeca ih na početku pojedinačno prebrojavaju, a zatim izvlačenjem sličica (2 sličice) djeca pronalaze treću koja označava zbroj jabuka.
  - *Kruške i jabuke, Grožđe*
- Interpretacija umjetničkih tvorevina
  - Pjesmu *Zdrava goba* odgijitelj čita djeci. Kaže djeci naslov pjesme, pročita je, te je zajedno s djecom interpretira. Postavlja djeci pitanja. Nakon što su djeca poslušala pjesmu mogu naučiti jednu strofu, te ju recitirati na razne načine (sretno, tužno, itd.)

- Izražavanje i stvaranje djeteta
  - likovno izražavanje: rezanjem i ljepljenjem kolaž papira, modeliranjem plastelina koji se može mijesiti, gnječiti, udubljivati, izvlačiti, oduzimati, dodavati, prošupljivati
  - govorno izražavanje: kroz recitiranje i čitanje pjesme
  
- Istraživačko-spoznajne aktivnosti
  - ohabrivanje i poticanje djece na upoznavanje raznih vrsta voća i povrća koje raste u prirodi, poticanje na istraživanje prirode
  - pružanje mogućnosti razlikovanja nekoliko vrsta voća i povrća

## AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

Svakodnevne šetnje i razgovor s djecom. Proučavanje voća i povrća (koje je boje, kako izgleda, kako miriši, koje je strukture). Posjet tržnici. Postavljanje pitanja prodavačima na tržnici o podrijetlu voća i povrća, gdje raste i slično. Posjet gospođice *Povrtnice* (dobre vile koja uči djecu o važnosti zdrave prehrane).

## ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

### • UVODNI DIO

Aktivnost će započeti pozdravom upućenog djeci i predstavljanjem, a nastaviti pričanjem priče *Zdrava gozba*. Nakon priče, djeci će se postaviti nekoliko pitanja (*Tko se zaljubio u priči? Koje se sve zdrave namirnice spominju? Tko je u priči zadužen za zdravlje?*)

### • GLAVNI DIO

Aktivnost će se nastaviti na način da će se djeci pokazati sve didaktičke igre koje su pripremljene za njih. Ukratko će im se objasniti što se radi kod svake igre. Usljedit će

motivacija i poticaj da prođu kroz sve centre kako bi naučili nešto novo, a pritom se igrali. Poticat će ih se i na razmišljanje. Budući da smo si za zadatak zadali digitalnu slikovnicu, posebno ću im usmjeriti pažnju na likovni centar koji nam je danas od iznimne važnosti. Posebna pažnju usmjerit će se na likovni centar koji je od iznimne važnosti, budući da je zadatak izrada digitalne slikovnice.

- ZAVRŠNI DIO

Na kraju aktivnosti djeca će krenuti na zajedničko pospremanje centara i igara. Cilj je potaknuti urednost, spretnosti i pažljivost. Nakon pospremanja skupljaju se dobiveni radovi i krće se u zajedničko stvaranje digitalne slikovnice.

## LITERATURA

- Juričić, D. (2012.): *Velika enciklopedija malih aktivnosti*, Zagreb, Školska knjiga
- Matić ,R. i sur. : *Igre i aktivnosti djece*
- Watt, F. (2008.): *365 ideja koje možete ostvariti*, Zagreb, Neretva

## PRILOZI

- Slike voća i povrća
- Pjesma: *Zdrava gozba*, Natali Šarić

VOČE I POVRČE



MRKVA



RAJČICA



JAGODA



LJEŠNJACI



PJESMA: *Zdrava gozba* (Nataša Šarić)

U ponedjeljak u podne,

u drvenoj zdjeli,

ananas i mandarina

slučajno se sreli.

U utorak kod njih stigle

grejp i žuta kruška.

Da su ludo zaljubljeni,

odavno se šuška.

Kad je srijeda osvanula

stigao i kivi.

Nije prošla ni sekunda,

namignuo šljivi.

U četvrtak trešnja stala

limunu na koru,

al' se limun odljutio

već pred samu zoru.

U petak je zrelu trešnju

zaprošio nar.

Skrasiti se poželio

dok ne bude star.

Al' u subotu pred jutro

jagoda kad dođe,

pred njom će se, sa štovanjem,

pokloniti grožđe.

Pa u nedjelju kad djeca

za stol budu sjela,

bit će to za mališane

zdravlja puna zdjela!

Neka rastu, neka im se

obrazi rumene!

Za to zdravlje zauvijek su

voćke zadužene.

## 7.2. Metodički pristup 2

TEMA: Proljeće (radijska priča)

CILJ AKTIVNOSTI:

- razvoj osjetilnih i izražajnih sposobnosti poput logičkog zaključivanja, opažanja, mišljenja
- potaknuti kreativnost (maštu)
- upoznati djecu s radijskom pričom i njezinim posebnostima

ODGOJNO-OBRAZOVNI ZADACI:

- OBRAZOVNI:
  - upoznati radijsku priču kao novi oblik učenja i pričanja priče
  - razvijati spoznaje o različitim vrstama cvijeća i karakteristikama proljeća
  - razvijati želju za uključivanjem u aktivnosti
  - podržati i razvijati radoznalost djece
- ODGOJNI:
  - razvijati mišljenje, pamćenje
  - poticati djecu na aktivno sudjelovanje u ponuđenoj aktivnosti,
  - stvarati vedro raspoloženje i ugodno ozračje u skupini,
  - zadovoljiti dječju potrebu za igrom,
  - razvijati toleranciju, strpljenje, suradnju, samopouzdanje i sigurnost,
  - razvijati upornost i samostalnost u radu,
  - poticati na razvoj koncentracije i mašte.
- FUNKCIONALNI:
  - razvijati sluh

- razvijati verbalno izražavanje,
- razvijati snalažljivost,
- razvijati maštu,
- razvijati verbalnu komunikaciju,
- razvijati koncentraciju, kreativnost i preciznost
- razvijati vještine slušanja, razmišljanja, zapažanja, pamćenja, logičkog zaključivanja i snalaženja.

## ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJAVANJE POTREBA DJETETA

- TJELESNE POTREBE
  - igranje- razvoj snalažljivosti kretanjem u centrima aktivnosti, zadovoljavanje dječje potrebe za kretanjem
- SOCIO-EMOCIONALNE POTREBE
  - socijalni razvoj- druženje djece, komunikacija, timski rad, suradnja između djece, učenje poštivanja pravila ponašanja, razvoj osjećaja pripadnosti skupini, razvoj samostalnosti i samopouzdanja, poticanje na suradnju i toleranciju, poticanje na čuvanje i održavanje sredstava
  - emocionalni razvoj- iskazivanje osjećaja, zainteresiranost, zainteresiranost za slikovnicu *Proljeće na vratima*, stjecanje samopouzdanja, poticanje iskazivanja emocija.
- SPOZNAJNE POTREBE
  - razvoj pamćenja, pažnje- kroz stolno-manipulativni centar dok igraju razne igre, dok proučavamo različite slikovnice, postavljanjem pitanja djeci
  - razvoj govora, mišljenja i pamćenja- kroz slušanje radijske priče za koju je potrebna velika koncentracija i razmišljanje o onome što čuju jer je to jedino osjetilo kojim primaju informacije
  - razvoj percepcije
  - razvoj pažnje i koncentracije

- potaknuti sposobnost razmišljanja- o sadržajima iz neposredne okoline (vezano uz pročitane slikovnice), razlikovati cvijeće koje raste u proljeće
- KOMUNIKACIJSKE POTREBE
  - poticaj na govorno izražavanje ( postavljanjem poticajnih pitanja)- omogućiti djeci slobodno postavljanje pitanja i izražavanje spoznaja do kojih dođu.
  - razvoj rječnika, otkrivanje i usvajanje novih pojmova
  - poticati djecu da potrebe, želje, osjećaje izraze govorom (komunikacijom)

## SREDSTVA I POTICAJI

- likovni centar: tempere, kist, papiri, olovke, flomasteri
- stolno-manipulativni centar: *Nastavi niz, Pogodi cvijet, Slikovna pamtilica, Uhvati glas*
- centar čitanja i pisanja: slikovnice i knjige o cvijeću, *Razmisli*

## VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

- Životno praktične i radne aktivnosti
  - likovni centar- oslikavanje cvijeća i prirode za vrijeme proljeća (razvijanje svijesti o važnosti održavanja osobne higijena, ali i higijena prostora u kojem se radi)
- Raznovrsne igre
  - *Slikovna pamtilica*: Potrebne su nam kartice sa slikama. Djetetu pokazujemo nekoliko sličica. Dajmo mu vremena da ih razgleda i zapamti. Zatim ih okrećemo poledinom prema gore. Dijete ih treba imenovati nasumičnim slijedom. Količina slika- od 4 do 10.

- *Pogodi cvijet, Uhvati glas*
  
- Izražavanje i stvaranje djeteta
  - likovno izražavanje: slikanje cvijeća temperama, miješanje te promatranje nastajanje boja, crtanje flomasterima ili olovkom prirodu u proljeće
  
- Istraživačko-spoznajne aktivnosti
  - ohabrivanje i poticanje djece na upoznavanje raznih vrsta cvijeća koje raste u prirodi, poticanje na istraživanje prirode
  - pružanje mogućnosti razlikovanja nekoliko vrsta cvijeća (vjesnika proljeća)

#### AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

Svakodnevne šetnje i razgovor s djecom, izleti u prirodi u okolici vrtića. Proučavanje cvijeća (kako izgleda, koje je boje, kako miriši, itd.) posjet gradskoj knjižnici. Čitanje pjesme: *Rano sunce u šumi* od Dragutina Tadijanovića. Aktivnosti vezane uz proljeće i cvijeće provode se u skupini (crtanje, oslikavanje, čitanje, slušanje, te sadnja cvijeća uz pomoć odgojitelja).

#### ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

- UVODNI DIO

Zamolim djecu da se okupe i da sjednu u polukrug. Pozdravljam ih držeći u rukama slike cvijeća i životinjica- leptiri, maslačci, bubamare, visibabe i slično. Kako djeca imaju određeno predznanje, odnosno upoznala su se s cvijećem kroz aktivnosti koje su prethodile toga danas, odlučila sam se za par jednostavnih zagonetki primjerenih njihovoj dobi i temi.

- GLAVNI DIO

Kako bi uvela djecu u radijsku priču odlučila sam im objasniti način na koji moraju slušati i zašto je važno biti skoncentriran. Rekla sam im da moraju upamtiti mnogo detalja kako bi mogli odraditi aktivnost koju će uslijediti. Olakšala sam i aktivnost na način da sam im pročitala jednom priču *Plesna haljina žutog maslačka* koju će slušati u radio priči.

Kada su priču odslušali pokazala sam im slike iz knjige *Plesna haljina žutog maslačka* kako bi si djeca, koja nisu bila dovoljno kreativna ili nemaju dovoljno razvijenu maštu, mogla sudjelovati.

- ZAVRŠNI DIO

Postavljam djeci nekoliko pitanja o priči *Koje ste pokrete zamišljali uz priču? O čemu priča govori? Koje cvijeće i životinje se nalaze u priči? Kako ste se osjećali dok ste slušali priču? Što mislite, kako se osjećao maslačak?, itd.*

Nakon razgovora o samoj pjesmici, predlažem djeci da zatvore oči te da izvedu pokrete koje su zamišljali tijekom slušanja priče.

Također, odlučili smo osmisliti novi naslov priče koju smo slušali.



## LITERATURA

- Juričić, D. (2012.): *Velika enciklopedija malih aktivnosti*, Zagreb, Školska knjiga
- Matić ,R. i sur. : *Igre i aktivnosti djece*
- Vitez, G. (1995), *Izabrane pjesme i zagonetke*, Profil, Zagreb
- Watt, F. (2008.): *365 ideja koje možete ostvariti*, Zagreb, Neretva

## PRILOZI

- Slike cvijeća i životinjica(maslačci, bubamara, visibaba)
- Pjesma: *Rano sunce u šumi* od Dragutina Tadijanovića
- Zagonetke



MASLAČAK



VISIBABA



BUBAMARA



LEPTIR

PJESMA: *Rano sunce u šumi* (Dragutin Tadijanović)

U zelene krošnje uleti,

Proljetni vjetar,

Mlad.

Sunčeve tanke strelice

Probodoše lišće

I grančice

I stabla:

Čitava se šuma zanjihala,

Zasja.

Rosnati cvjetovi,

Bijeli,

I listovi,

I male ptice,

Pozdraviše sunce

Veliko.

A sjenka granatih stabala

Naricaše,

Kao prsti,

Raznolike likove

Po travi

Na kojoj se blista rosa kao suza.

## ZAGONETKE

- Zvonce zvoni,  
zvon se ne čuje,  
a svima drago  
što navješćuje proljeće.  
Tko to ima bijelo zvono, a nikada ga ne čujemo? (VISIBABA)
  
- Nježni je to proljetni cvjetić,  
ljubičaste boje,  
i lijepog mirisa. (LJUBIČICA)
  
- Malena sam i žute sam boje,  
a rastem u proljeće.  
Moje ime počinje sa slovom J. (JAGLAC)

## 8. ZAKLJUČAK

U ovom završnom radu prikazuju se utjecaji medija na djecu, njihova uporaba u odgojno-obrazovnom procesu i kompetencije odgojitelja na tom području. Budući da odgojitelj predstavlja važnu osobu u djetetovom životu, može se reći kako je odgojiteljeva kompetentnost vrlo važna. Sve je veća zastupljenost medija u odgojno-obrazovnom procesu, a oni uvelike olakšavaju rad. Da bi se mediji pravilno koristili, potrebno je da odgojitelj posjeduje određene kompetencije, a u tom se kontekstu sve više ističu medijske kompetencije. Veliki problem predstavlja to što često djeca znaju mnogo više o medijima i više su medijski obrazovani od odgojitelja. Zato je potrebno da se odgojitelji obrazuju u tom području. Iako mnogi izvori ističu samo negativne strane medija, mediji mogu itekako pozitivno utjecati na razvoj djeteta. Utjecaj medija može biti pozitivan ukoliko se odvija u kontroliranim uvjetima. Budući da su oni dostupni djeci od najranije dobi, važna je kompetentnost odgojitelja i uvođenje medijskog odgoja i obrazovanja u odgojno-obrazovni proces u što ranijoj dobi. Mediji su veliki izvor znanja, njima se djeca upoznaju sa stvarnošću na zabavniji i njima pristupačniji način.

Današnji odgojitelji moraju biti spremni na nadopunu svojeg znanju u svim područjima vezanim za djecu, pa tako i u medijskom području. Potrebno je uložiti dovoljno vremena kako bi, zajedno s djecom, odgojitelji učili i bili korektor negativnih strana medija.

Završni rad sadrži i metodički pristup u kojem se navode tri načina uporabe medija u radu s predškolskom djecom. Ovim dijelom završnog rada želi se prikazati medije kao nešto pozitivno u radu s djecom i kao nešto posebno u odgojnom procesu u što se djeca mogu uključiti. Djeca uz pomoć medija mogu izraziti svoju kreativnost, razviti maštu i naučiti se grupnom radu, ali se također mogu i isticati kao zasebne individue.

Dakle, mediji su pogodno sredstvo rada koje pomaže u odgojno-obrazovnom procesu. Sama uspješnost aktivnosti koja se provodi s djecom ovisi o odgojitelju i razini njegovih vještina, sposobnosti, znanja, jednom riječju: kompetenosti.

## 9. SAŽETAK

Predškolski odgoj je kamen temeljac cjelokupnog odgoja i obrazovanja. Odgoj započinje u obitelji, ali da bi se dijete razvilo u potpunosti, potreban mu je i institucionalni odgoj. Dakle, skladni odnos obiteljskog i institucionalnog odgoja vode prema uspješnom odgoju. Čovjek je jedina osoba koju treba odgojiti i koja može odgajati.

Obrazovanje je pedagoški osmišljeno i sustavno organizirano učenje, odnosno iskustvo pojedinca koje se očituje u porastu znanja i vještina, te razvoju sposobnosti. Obrazovanje je jedan od aspekata odgojno-obrazovnog procesa.

Pojam kompetencije preplavio je odgojno-obrazovni proces te se koristi u mnogim disciplinama i područjima. Upravo zato i ne postoji jedinstvena definicija. Kompetencija se odnosi na sve čovjekove dimenzije, na njegova znanja, sposobnosti, vještine, stavove i osobne karakteristike.

Odgojitelj je osoba koja je predana svojem radu i uživa u radu i suživotu s djecom. On mora dopustiti djeci da sami istražuju, ne smije im davati samo gotove materijale. Mora u djeci probuditi stvaralački duh i želju za radom i novim. Potrebno je da odgojitelj posjeduje što više kompetencija kako bi svoj rad s djecom obavljao pravilno i uspješno.

Mediji se sve češće susreću u radu s djecom. Kako bi djeca mogla pravilno koristiti medije i sudjelovati u svijetu medija potrebna je medijska pismenost. Roditelji i odgojitelji moraju biti uključeni u taj svijet kako bi mogli pratiti djecu i omogućiti im različite spoznaje i znanja.

Ključne riječi: *odgoj, obrazovanje, odgojno-obrazovni proces, odgojitelj, kompetencije, mediji*

## **SUMMARY**

Early childhood upbringing is the foundation of general education. Upbringing begins in family but to ensure that the child has developed completely it also needs an institutional education. Therefore, harmonious family relations and institutional education lead to successful parenting. Man is the only person who is supposed to nurture and who can educate.

Education is pedagogically planned and systematically organized learning, experience of an individual which is manifested in the rise of knowledge and skills and development of abilities. Education is one of the aspects of learning process. The concept of competence is overflowed with the educational process, and it is used in many disciplines and fields. Considering the above mentioned, we can agree that there is no single definition. We can say that competence extends to all aspects of human, to his knowledge, abilities, skills, attitudes and personal characteristics.

The teacher is a person committed to his work and enjoys the work and in harmony with children. He should allow children to explore, not only to give them ready materials. The teacher needs to awake children's creative spirit and the desire to work and explore something new. It is necessary that the teacher owns the largest possible number of competencies to make work with the children correctly and successfully.

Media is everywhere around us. We constantly encounter it in work with children. To enable children to properly use the media and to participate in the media industry requires media literacy. Parents and carers should be included in this world, so they can control the kids and give them a variety of knowledge.

**Keywords:** upbringing, education, educational process, competence, teacher, media



## 10. Literatura

1. Bognar, L., Matijević, M. (2002). *Didaktika*, Zagreb: Školska knjiga.
2. Brajša, P., Brajša-Žganec, A, Slunjski, E. (1999). *Tajna uspješnog roditelja i odgojitelja: Priručnik za rad na sebi namijenjen roditeljima, odgojiteljima, učiteljima i svima koji žele unaprijediti svoj odnos s djecom*, Pula: HistriaCroatica C. A. S. H.
3. Boschitz, C., Broker, R., Deing, H-J., Gerstenmeier, J. (2004). *Djeca, roditelji i odgoj: kako razumjeti i odgajati djecu*, Zagreb: Naklada Fran.
4. Diković, M. (2013). Ključne kompetencije učitelja u odgoju i obrazovanju za građanstvo, *Život i škola*, 59 (29), 326-340.
5. Hutinski, Ž., Aurer, B. (2009). Informatijska i komunikacijska tehnologija u obrazovanju, Stanje i perspektive, *Informatologia* 42, Fakultet organizacije i informatike, Sveučilište u Zagrebu, Varaždin, 265–272
6. Jelavić, F. (1998). *Didaktika*, Jastrebarsko: Naklada Slap.
7. Košir, M., Zgrabljic, N., Ranfl, R. (1999). *Život s medijima, Priručnik o odgoju za medije, za roditelje, nastavnike i učitelje*, Zagreb: Doron.
8. Lučić, K. (2007). Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, *Odgojne znanosti*, 9 (1), 151-164.
9. Miliša, Z., Tolić, M., Vertovšek, N. (2009). *Mediji i mladi, Prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji*, Zagreb: Sveučilišna knjižara.
10. Modrić, N. (2013). Kompetencije odgojitelja za učinkovito upravljanje problemnim situacijama. *Napredak*, 154 (3), 427-450.
11. Paustović, N. (1999). *Edukologija: integrativna znanost o sustavu cjeloživotnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb: Znamen.
12. Piršl, E. (2014). (Re)definicija pojma kompetencije i interkulturalne kompetencije. U: Hrvatić, N. (ur.) *Interkulturalno obrazovanje i europske vrijednosti*. Zagreb Virovitica: Odsjek za pedagogiju Filozofski fakultet u Zagrebu, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, 47-67.
13. Rodek, S. (2011). Novi mediji i nova kultura učenja, *Napredak*, 152 (1), 9-28.
14. Rosić, V. (2005). *Odgoj – obitelj – škola, Mala enciklopedija odgoja: savjetnik i priručnik*, Rijeka: Žagar.

15. Slunjski, E. (2013). *Integrirani preškolski kurikulum*, Zagreb: Mali profesor d.o.o.
16. Stevanović, M. (2000). *Predškolska pedagogija 1 i 2*, Rijeka: Express digitalni tisak, Sveučilišna knjižnica Rijeka.
17. Tatković, N., Močinić, S. (2012). *Učitelj za društvo znanja , Pedagogijske i tehnološke paradigme bolonjskog procesa*, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
18. Tolić, M. (2009). Medijska kompetencija kao prevencija pri sprječavanju medijske manipulacije u osnovnim školama, *Medianali*, 3 (6), 195-212.
19. Tolić, M. (2009). Temeljni pojmovi suvremene medijske pedagogije *Život i škola*, 55, 22 (2), 97-103.
20. Tudor, G., Miliša, Z., Tolić, M., Vertovšek, N., Drobac, I. (2010). *Deset dana bez ekrana*, Zagreb: M.E.P. d.o.o.
21. Vukasović, A. (1994). *Pedagogija* , Zagreb: ALFA d.d.